SANAT, EDEBİYAT VE KÜLTÜR BİRİKİMİ OLARAK 2008

Dr. İbrahim TÜZER*

Tüm canlılar için dur durak bilmeyen zaman, önüne kattığı her bir şeyi eskitiyor, eksiltiyor ve de tüketiyor. İnsanoğlu da zamanın bu gelip geçiciliğine karşı koyamadığı gibi yıpratıcılığı karşısında da çoğu zaman çaresiz kalıyor. Fakat zamanın, yılların ve bu deveranın önünde sesini yükselterek onunla cebelleşen, mücadeleye girişen de yine tüm çaresizliğine karşın insanoğlu oluyor. Ondaki yaşama arzusu ve bir gün bitecek olan dünya hayatı karşısındaki tutumu, aklın da vermiş olduğu öz güven ile bir tür hırsa dönüşüveriyor: Zamanın yıpratıcılığı ve ölümün karşısında ortaya konan "sonsuzluk hırsı"na. 21. yüzyıl insanı en çok da bu yüzden bilimin ve teknolojinin saçağı altına sığınıyor ve ifadeye çalıştığımız yıpratıcılık ve sonluluk karşısında yeni teknolojik gelişmişlikler vasıtasıyla zamana karşı sözünü üstün kılabileceğini düşünüyor. Modern tıbbın verilerine belki bu yüzden çok fazla güveniyor. Doğduğu için değil de hastalandığı için öleceği düşüncesine kapılıyor ya da hastalandığında kendisini tıbbî tüketimin kollarına bırakıp sonrasında iyileşince, bir daha hiç ölmeyeceği zannına kapılıyor.

Diğer taraftan zamana ve akıp giden yıllara karşı durmak yerine, tüm varlıkla birlikte kendisinin de madde itibarîyle sona doğru yol aldığı bilincine ulaşan insan için eşyanın da zaman kavramının da anlamı başkalaşabiliyor. Tüm kazanımı maddî olanın sınırlarında arayan, kendi gölgesinin karanlığına hapsolmuş insan için bu ayıklığa ya da diğer bir ifadeyle bu bilinç düzeyine ulaşmak mümkün olamıyor. Bu farkındalık aralığını atlayabilmek, kendi varlık alanından ve çevresinden haberdar olabilmek için her şeyden evvel insanın gündelik kazanımların sınırından uzaklaşması gerekiyor. Bu durum da madde ve ruh/metafizik bütünlüğüyle yaratılmış olan insanoğlunun güzel sanatlara, edebiyata, sosyal bilimlere; kısaca insan ruhunu besleyen, onun ötekileşen bir varlık olarak kendine yabancılaşmasını engelleyen alanlara yönelmesiyle mümkün oluyor.

Milenyum adı verilen eşik atlanıldıktan sonra insanı ilgilendiren her türlü değerin içinin boşaltılmaya çalışılması daha bir hız kazandı. Bunun karşılığında insan onurunun kurtarılması adına sanat, edebiyat ve kültüre; insan ruhuna korunak olabilecek faaliyetlere belki her zamankinden daha fazla itibar edildi, katkı sağlandı. Bunda teknolojik gelişmişliğin de şüphesiz etkisi oldu. Fakat modern dünyanın yıpratıcılığı, modern insanın bu zedelenmişlik karşısında tutunmaya çalışırken kulakları sağır eden sesi, sanat ve edebiyat karşısında her zaman üstün geldi. Sözünü ettiğimiz mücadele belki dünya üzerinde insanoğlunun var olduğundan bu yana her zaman vuku bulmuştu. Ama hiçbir dönemde modern zamandaki kadar saflar belirginleşmemiş; sanat ve edebiyat insanî olana bu kadar yaklaşmamıştı.

2008 yılı da sanat, edebiyat ve kültür açısından yukarıda ifadeye çalıştığımız biçimde geldi ve sessiz sedasız geçip gitti. Zaman ne kadar çabuk geçse de, insanî olana yabancılaşmanın baskısı yılların üzerinde ne kadar artsa da, insanoğlunun kendini tüm çıplaklığıyla ifade edebildiği sanat ve edebiyat ürünleri kendi dirençlerini bu yılda da gösterdi. Bu mücadelenin insanî olan tarafında yer alanlar 2008 yılında da yepyeni, gür sesli, hacimli, çok ışıltılı sanat, edebiyat ve kültür dergileri çıkardılar. Eskiler ve birer klâsik olarak kabul edilebilecek kültür, sanat, edebiyat ve fikir dergileri özel sayılarıyla, önemli soruşturma dosyalarıyla çıkmaya bu yıl da devam etti. Uluslar arası boyutta sanatın, kültürün, edebiyatın ve de kitabın konu edildiği fuarlar, kurultaylar, bilgi şölenleri, şiir akşamları tertip edildi. Sanat, edebiyat ve kültür dünyasında yer alan insanlar düzenledikleri yarışmalarla bu yıl da ödüller verdi. Ve bu ödüllerin arasından, aynen 2008 yılının geçip gitmesi gibi koca koca çınarlar devrildi, yüce kametlerin madde plânındaki hayatları sona erdi.

Bu doğrultuda ortaya konan her türlü emek az ya da çok mutlaka karşılık buldu. Yine bu emekler, her doğan yeni günle birlikte gelip geçici olanın peşini kovalayanlardan ziyade ruhlarına nefes aldırmak

* Kırıkkale Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, KIRIKKALE.
ibrahimtuzer@yahoo.com

niyetinde olanların kalbine umut saldı ve bıkmadan, usanmadan muhatapları için her gün, her hafta, her ay yeniden üretilmeye çalışıldı. Önceki yıllarda üretilmiş sanat, edebiyat ve kültür ürünlerinde olduğu gibi bu yılın mahsulleri de bireysel aydınlanmasını gerçekleştirmek isteyen insanlara umut salmaya devam etti, ediyor ve edecek.

Biz de 2008 yılını sanat, edebiyat ve kültür birikimi açısından değerlendirerek ortaya konan bu emeklerin hiç değilse bir kısmını anmak ve söz konusu ettiğimiz umuda katkıda bulunmak istiyoruz.

- **Sanat, Edebiyat ve Kültür Dünyasına Merhaba Diyen "Yeni Dergiler"**

2008 yılı ile birlikte yayın hayatına merhaba diyen dergilerden biri **"Elif"** adını taşımakta. Suad Alkan'ın editörlüğünde iki ayda bir yayımlanan dergi nitelikli dosyalarıyla okuyucusunun karşısına çıkıyor. Yayın yönetmenliğini Said Çetinkaya ve sorumlu yazı işleri müdürlüğünü İhsan Atasoy`un yaptığı "Elif" dergisinin ilk dosya konusu *"Sezai Karakoç ve Şiiri"*ydi. Dergi, son sayısında ise *"Türkçe'nin Cengâveri Banarlı"* kapak başlığıyla *Nihat Sami Banarlı*'yı konu edinmiş. 2008 Ocak ayında okurlarıyla buluşan bir diğer dergi **"Palimsest"**. Parşomen ve papirüse nazaran daha dayanıklı olan ve silinerek üzerine yazı yazılabilen kâğıt anlamındaki ismi ve *"Tutunamamak"* adlı ilk dosya konusuyla ile dikkat çeken bu derginin yayın yönetmeni Emrah Seferoğlu. İlk sayıda *Ataol Behramoğlu* ile yapılmış bir söyleşiye de yer veren derginin 2. sayı dosyası da *"II. Yeni Şiiri"*. Yine Ocak ayı içerisinde *"Kültür, sanat, hayat"* sloganıyla yayın hayatına iki ay önce web sitesi olarak başlayan **"Forumedebiyat"**, dergisiyle de okurlarının karşısına çıktı. Eskiay Yayıncılık tarafından üç ayda bir yayımlanan dergi, 2. sayısı olan Nisan-Mayıs-Haziran sayısında *"Sait Faik Dosyası"* hazırlayarak ölümünün 54. yılında edebiyatçımızı anmış. Derginin son sayısının kapak konusu ise *"yaşasın insan!, yaşasın tiyatro"*.

Yeni yılın ikinci ayında da muhatabı açısından sürprizler vardı. Bunlardan ilki Hakan Şarkdemir'in yayın yönetmenliğinde ve Yahya Kaplan'ın yazı işleri sorumluluğunda 2 ayda bir yayımlanmaya başlayan şiir ve temaşa dergisi **"Karagöz"**. *"Fasıl, Muhavere, Ara Fasıl, Temaşa, Kıraathane"* gibi bölümlere ayrılan derginin her sayısında ayrı bir dosyaya yer veriliyor. Örneğin *"Türk Şiirinin Tabuları"* adlı dosyanın yer aldığı derginin 2. sayısında *"Yaşamak Geçti Başımdan"* adlı yeni bir *İsmet Özel* şiiri ve söyleşisi de var. Şubat ayının ikinci sürprizi ise bir grup gencin yüzlerini insanlara dönerek **"Hariçten Gazel"** okumalarıyla gerçekleşti. Murat Ali Seven ve Dinçer Apaydın'ın editörlüğünde 2 aylık olmak üzere yayın hayatına başlayan dergi 2008 yılının sonu itibarîyle 5. sayısına ulaştı. "Hariçten Gazel", *"Tutunamayanlar", "Popüler Şiir"*, *"Günümüz Türk Romanı"* gibi dosya ve soruşturmalarıyla hayli dikkat çekiyor.

Mart ayında, 6 ayda bir yayımlanmak üzere yeni bir edebiyat eleştiri dergisi okuyucuya merhaba dedi. **"Kritik"** adlı bu derginin ilk sayısının dosya konusu *"Yeni Tarihselcilik"*. Genç yazar, eleştirmen ve akademisyenler tarafından ilgilisiyle buluşturulan "Kritik", çıkış amacını şöyle belirtiyor: *"Eleştirmen olmaya çalışan 'biz'in oluşturduğu Kritik, bir meseleyle kendi kendine uğraşmak kadar meseleyle aramızdaki mesafeyi ortak mesaimizle kat etmenin anlamına da inanarak yola çıktı.*" Fatih Altuğ'un yayın yönetmenliğini yaptığı dergi, ilk sayısında yer alan *Namık Kemal*'den *Abdulhak Hamit*'e, *Ahmet Hamdi Tanpınar*'dan *Hasan Ali Toptaş*'a varan geniş yelpazedeki inceleme metinleriyle çıkış amaçlarına ne kadar yaklaştıklarını ortaya koyuyor. Derginin ikinci sayısının dosya konusu ise *"Bir İmparatorluk Edebiyatı Olarak Tanzimat"*.

"Yeni bir dergi çıkıyorsa, yeni bir dünya kuruluyor demektir" sözleriyle selamladı okuyucusunu Mustafa Aydoğan **"Edebiyat Ortamı"** adlı dergisinde. Mart ayından itibaren iki ayda bir yayımlanmaya başlayan derginin karargâhı Ankara'da. Derginin son sayısında Cahit Zarifoğlu'nun 1980 yılının sonu ile 1981 yılının ilk aylarında o tarihte Almanya'nın Goethe Üniversitesi'nde yüksek öğrenim gören, şimdinin Çankırı Karatekin Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Ali İbrahim Savaş'a yazdığı mektuplar yayımlandı. "Edebiyat Ortamı", *İbrahim Tenekeci'den Sadık Yalsızuçanlar'a, Turan Karataş'tan Dinçer Eşitgin'e, Hicabi Kırlangıç'tan Suavi Kemal Yazgıç'*a ait birçok nitelikli yazı ve şiire ev sahipliği yapıyor. Yine Mart ayında bir yıllık aradan sonra yayın hayatına kaldığı yerden 19. sayısıyla devam bir başka dergi de iki aylık kültür ve edebiyat dergisi **"Derkenar"** oldu. Yazı işleri

müdürlüğünü Seyfullah Aslan'ın yaptığı; genel yayın yönetmenliğini Hüseyin Akın'ın yürüttüğü derginin yayın kurulunda *Osman Toprak, Furkan Çalışkan, Ayhan Demir, Yusuf Genç* gibi isimler yer alıyordu. "Alıyordu" diyoruz, çünkü 2008 yılı içerisinde 3 sayı yayımlandıktan sonra "Derkenar", sessiz sedasız Temmuz-Ağustos (S.21) sayısıyla son buldu. Yayımlandığı süre içerisinde şiir ve hikâyeleriyle kendinden söz ettiren dergi, özellikle 20. sayısında yer alan *"İsmet Özel"* ve *"Ahmet Hamdi Tanpınar"* incelemeleriyle dikkat çekmişti.

2008 yılının sıcak aylarında da sanat, edebiyat ve kültür adına uğraş veren insanlar boş durmadı. Temmuz ayında 2 yeni dergi okuyucuyla buluştu. Bunlardan ilki, "merkez"den uzakta yaşayanların da edebiyat ve sanatla ilişkisini gözler önüne sermesi bakımından ilgiye layık olan; "taşra"dan Aydın/Nazilli'den edebiyat dünyamıza katılan yepyeni bir dergi: **"az edebiyat".** Bir ilçeden ülke geneline yayılan derginin sürprizi ise *Cezmi Ersöz* ile yapılan uzun soluklu söyleşi. Oldukça titiz ve nitelikli hazırlanmaya çalışılmış olan "az edebiyat", *"Öyle bir çağda yaşıyoruz ki kurulmuş saat gibi tik takları hesap ediyoruz"* diyerek modern insana *"Biz geldik. Orda kimse var mı?"* diye sesleniyor. Derginin ilk sayısının "Giriş" yazısında Kemalettin Bal'ın imzası var. Sıcak günlerin hararetini daha bir arttırarak meraklısına merhaba diyen ikinci kültür, sanat dergisi ise **"İzdiham"**dı. *"Yaşamak sağlığa zararlıdır"* kapak başlığıyla, Hakan Göksel'in yönetiminde yayınlanan derginin ilk sayısında, sadece hayatın felsefî önermelerle sorgulanmasının yer aldığı yazılara değil, dünya ve Türk sinema tarihine ilişkin çözümlemelere de yer veriliyor.

Geçtiğimiz yıl sona ermeden edebiyat ve sanatseverlerle buluşan "yeni dergi"lerden bir diğeri de **"otuzuncuharf"** oldu. Yayın hayatına 2006 yılında başlayan ve 3 sayı çıktıktan sonra 2 yıl ara vererek Kasım ayında 4. sayısıyla tekrar neşrolunan "otuzuncuharf", bir grup genç kuşak yazar ve şair tarafından hazırlanıyor. Dergi, *Selahattin Yusuf* ile yapılan bir söyleşiyle açılıyor. İsa Karaaslan'ın kaleme aldığı "Modern Türk Şiirinde İkinci Yeni" başlıklı yazı, Esra Dilce'nin "Behçet Necatigil" üzerine çözümlemeleri, Abdullah Yalçi'nin "Suç ve Ceza" romanının psikolojik derinliğine inmeye çalışan çıkarımları ve Yunus Emre Tozal'ın "entelektüel" kavramının izini sürdüğü yazısı derginin ciddî metinleri olarak karşımıza çıkıyor.

- **Yayımlanmaya Devam Eden Dergiler, Özel Sayılar/Dosyalar ve Soruşturmalar**

96 yıldır Türk okuyucusuna hizmet vermeye devam eden sanatta, edebiyatta ve fikirde ortaya koymuş olduğu ürünlerle sürekli adından söz ettiren **"Türk Yurdu"** dergisi, 2008 yılında da *Prof. Dr. Çağatay Özdemir*'in yönetiminde önemli konu ve dosyalarıyla yayımlanmaya devam etti. Yılın ilk ayına 245. sayısıyla merhaba diyen "Türk Yurdu", *"Irak Dosyası"*nı masaya yatırarak sahasında yetkin akdemiysen ve fikir adamlarıyla konuyu detaylı bir biçimde ele alıyor. Her ayki sayısının kapağında çok güzel ve farklı ebru desenlerine yer veren dergi, 2008 yılı bitmeden son bir sürpriz yaptı ve *"Kaşgarlı Mahmut 1000 Yaşında"* adlı çok kapsamlı bir dosya yayımladı. Sürpriz diyoruz çünkü 2008 yılının UNESCO tarafından **"Kaşgarlı Mahmut Yılı**" olarak ilan edilmiş olduğu çoğu kişi tarafından unutulmuştu. Bu vesile ile unutulmaması dileyerek 2009 yılının da yine UNESCO tarafından **"Kâtip Çelebi"** ve **"Hacı Bektaş-ı Veli"**ye ayrılmış olduğunu hatırlatalım. "Türk Yurdu" dergisinin 2008 yılı içerisinde ele aldığı diğer dosya konu ve özel sayılarından bazıları ise şöyle: *"II. Meşrutiyetin 100. Yılı"* (Temmuz, S.251), *"Dilaver Cebeci Dosyası"* (Ağustos, S.252), *"Cengiz Aytmatov Özel Sayısı"* (Eylül, S.253), *"Nasrettin Hoca Özel Sayısı"* (Kasım, S.255).

Hazırlamış olduğu özel dosya ve sayılarla 2008 yılında dikkat çeken önemli dergilerden bir diğeri de *Beşir Ayvazoğlu* yönetiminde okuyucusuna her ay merhaba diyen **"Türk Edebiyatı"** dergisi oldu. Merhum *Ahmet Kabaklı* tarafından 1972 yılında neşrolunmaya başlayan dergi, o günden bu yana her ay muntazaman yayımlanmakta. Geride bıraktığımız yılın *Yahya Kemal*'in ölümünün 50. yılı olması dolayısıyla "Türk Edebiyatı" Kasım (S.421) ayında *"Vefatının 50. Yılında Yahya Kemal"* adıyla çok kapsamlı bir özel sayı ile çıktı okuyucusunun karşısına. Aralık (S.422) sayısında da 3 yazıyla bu dosyayı devam ettiren dergi, yine geçtiğimiz yıl *"Edebiyatımızda Mahalle"* (Haziran, S.416), *"II. Meşrutiyet 100 Yaşında"* (Temmuz, S.417), *"Cengiz Aytmatov Özel Sayısı"* (Ağustos, S.418) ve *"Kaşgarlı Mahmut 1000 Yaşında"* (Ekim, S.420) gibi nüshalarıyla Türk kültür, sanat ve edebiyat dünyasına çok önemli katkılarda bulundu.

1933 yılının Temmuz ayında, *Yasar Nabi Nayır*'ın çıkardığı *"Varlık Edebiyat ve Sanat Dergisi"*yle yayın hayatına başlayan **"Varlık"**, 2008 yılında da her ay birçok ünlü yazar ve şaire sayfalarında yer vermeye devam etti. Enver Ercan'ın yönetiminde, edebiyat**,** kültür, toplum ve siyaset gündeminden "özel dosya", yazı, öykü ve yeni şiirler ile çıkmaya devam eden dergi, her ay verdiği "kitap eki"ni 2008 yılı boyunca da sürdürdü. "Varlık"ın geçtiğimiz yıl göz dolduran sayıları arasında, 12 Mart (1980) dönemini yaşamış olan *İnci Aral, Pınar Kür, Selim İleri, Feridun Andaç* ve *Nezihe Meriç* gibi sanatkârlarla yapılan söyleşilerin de yer aldığı *"12 Mart ceza günleri ve edebiyatımıza etkileri"* (Nisan, 2008) adlı sayı ve Eylül sayısında yer alan *"50. Ölüm Yıldönümünde Yahya Kemal 'Atik-Valde'den İnen Sokakta' Modernizm Gerilimi"* adlı soruşturma dikkat çekmekte.

2008 yılının Ocak ayını **"kitap-lık"** dergisi *"Eleştirinin neresindeyiz?"* adlı dosya konusuyla karşıladı. (S.112) Türk yazınında eleştiri geleneğinin sorgulandığı oturuma *Ahmet Sait Akçay, Mehmet Fatih Uslu, Fatih Altuğ, Veysel Öztürk* ve *Selçuk Orhan* destek vermiş. Mart sayısında (S.114) dosya konusu olarak *"Marcel Proust"*u seçen "kitap-lık", daha çok Mehmet Rıfat ve Roland Barthes'ın yazılarıyla, edebiyatımızda da en çok Tanpınar'ı etkileyen sanatkârın roman dünyasını detaylı olarak incelemeye çalışmış. *"Karşılaştırmalı Edebiyat"* (Nisan, S.115), *"Romanda İdeoloji"* (Ekim, S.120), *"Öyküde 90'lar"* (Temmuz-Ağustos, S.118) gibi teorik ve edebî metnin esasına ilişkin önemli dosya konularının yanı sıra dergi, *"Oktay Rıfat*" (Eylül, S.119) ve *"Yahya Kemal"* (Kasım, S.121) üzerine hazırlanan özel sayılarıyla da geçtiğimiz yıl ilgiyle takip edildi.

12 yıldır yayın dünyasında var olmaya çalışan **"Hece"** dergisi 2008 yılını, çok önemli ve nitelikli incelemelerin yer aldığı *"Karakter Âbidesi ve Bir Çığlık Olarak Mehmet Âkif Özel Sayısı"* (S.133) ile selamladı. 752 sayfa sayısıyla bir derginin sınırlarını fazlasıyla aşan bu esere, yaşayan şair-yazar-akademisyenlerimizden birçoğu destek vermiş. Hüseyin Su tarafından yönetilen "Hece" dergisi, yeni yılın hemen başında yapmış olduğu bu sürprizi sene ortasında kavurucu yaz sıcaklarında tekrarlayarak yine çok önemli bir *"Özel Sayı"*yı meraklısıyla buluşturdu. *"Düşüncede, Edebiyatta, Sanatta, Modernizmden Postmodernizme"* (S.138–139–140) adlı oldukça hacimli bu eserle de son yıllarda sanattan edebiyata, düşünceden siyasete herkesimden, karşılaştığı hadise ve kavramları sorgulama ihtiyacı hisseden insanların zihnini kurcalayan "modernizm", "modernite", "postmodernizm" gibi kavramlar masaya yatırılmış oldu. "Hece" dergisinin geçtiğimiz yıl, özel sayı tadında diğer dosya konuları ise şöyleydi: *"Yazınsal Türlerin Sınırlar"* (S.134), *"Çağdaş Filistin Şiiri"* (S.136), *"Edebiyatta Dönüşümler/Başkalaşımlar"* (S.137) ve *"Tehlikeli Alaka: Edebiyat ve Deneysellik"* (S.141).

Geride bıraktığımız yılda da 2 ayda bir yayımlanmaya devam ederek farklı dosya konularıyla dikkat çeken bir diğer dergi de **"Yasakmeyve"**. Bülent Usta'nın yazı işleri müdürlüğünde, Alper Çeker'in koordinatörlüğünde çıkan dergi, Ocak-Şubat sayısında (S.30) *Tahir Abacı* tarafından hazırlanan *"Türk Müziği ve Şiir"* konulu dosya ile yayımlandı. "Yasakmeyve"nin bu sayısını alanlara yeni yıl hediyesi olarak da *"Türk Müziğinde Bestelenmiş Şiirler Seçkisi"* adlı kitap verildi. 2008 yılı sona ermeden çıkan derginin Kasım-Aralık (S.35) sayısında da yine önemli bir konuya yer verilmiş. Son dönemde İstanbul dışında yaşayan şairlerin kalem faaliyetleri; sadece yayımladıkları şiirleriyle değil edebî eserler üzerine yazdıkları poetik metinlerle de dikkat çekmekte. "Yasakmeyve" de bu dikkat üzerine *"Şiir ve Taşra"* konulu bir dosya oluşturmuş. Derginin 2008 yılı içerisinde yer alan sayılarındaki "ilginç" diğer dosya konuları ise şöyle: *"Şiir ve Mastürbasyon"* (Mart-Nisan, S.31), *"Şiir Yazma Araçları"* (Mayıs-Haziran, S.32), *"15. Yıldönümünde 2 Temmuz Sivas Yangını"* (Temmuz-Ağustos, S.33), *"Kıbrıslı Türk Şiiri"* (Eylül-Ekim, S.34).

2005 yılının bahar ayında Trabzon'dan demir alan **"Mor Taka Şiir ve Kent Kültürü"** adlı dergi, geçtiğimiz yılda da seferlerine geniş mürettebatıyla devam etti. Mevsimde bir, Yaşar Bedri Özdemir'in kaptanlığında şiire, romana, öyküye, sosyoloji ve felsefeye yelken açan "Mor Taka", Kış 2007–2008 (S.9) sayısında *"şiir ve dilbilim"* konulu bir dosyayla yayımlanmış. Dergi 11. sayısında (Güz 2008) ise *"Şiir ve Pathos"* konusunu masaya yatırıyor. "Patetik hal", "marazî durum", "deha", "dâhilik", "şizofren" ve "intihar" gibi olguların şiirle kesişen noktaları üzerine oldukça ilgi çekici yazılar yer alıyor bu sayıda.

- **Fuar, Festival ve Sempozyumlar**

Sanat, edebiyat ve kültür bakımından 2008 yılının en önemli olayı, hiç şüphesiz ki Türkiye'nin onur konuğu olduğu **"60. Frankfurt Kitap Fuarı"**ydı. Ülkemizin sahip olduğu kültürel çeşitlilik, edebiyattan müziğe, sahne sanatlarından sinemaya kadar ***"Bütün Renkleri"***yle 300'ü yazar olmak üzere 700 sanatkâr tarafından 15–19 Ekim tarihleri arasında anlatılmaya, ortaya konmaya çalışıldı. Cumhurbaşkanı Abdullah Gül ve Nobel ödüllü romancı Orhan Pamuk'un açılışında birer konuşma yaptıkları uluslar arası etkinlikte *sergiler, sanat programları, konferanslar, paneller, özel davetler, şiir ve kitap okuma programlarıyla* 300'ü aşkın ayrı etkinlik düzenlendi. Ümit ediyoruz ki ülkemiz dünya milletlerinin hafızalarında, yasaklı olduğu için girilemeyen "sanal dünya"ya ait bir sitenin böylesi önemli bir toplantıda şikâyet edildiği, kısır tartışmaların yaşandığı bir ülke olarak değil; tarihin çok eski zamanlarından itibaren biriktirerek nesilden nesile aktarıp günümüze taşıdığı sanat, edebiyat ve kültür bütünlüğünü temsil eden bir kültür coğrafyası olarak yer etmiştir.

Frankfurt'taki kitap fuarı 19 Ekim tarihinde sona erdi fakat Türk kültür şöleni Almanya'da Kasım ayında da devam etti. Yine Frankfurt'ta 3 Kasım'da başlayarak bir hafta boyunca süren **"Türk Film Festivali"** gerçekleştirildi ve 3'ü belgesel 22 film gösterildi. Festivalde yer alan filmler, *"Türkiye yapımı olan filmler", "Almanya'da yaşayan Türk kökenli yönetmenlerin ya da sanatçıların filmleri"* ve *"Avrupa sinemasından örnekler"* adı altında İngilizce ve Almanca alt yazılı olarak gösterildi. Bu festivalin onur konukları ise Fikret Hakan ve Selda Alkor'du.

2008 yılı yurt içinde yapılan kitap fuarları bakımından da oldukça zengin geçti. Hemen hemen bütün Büyükşehirlerimizde kitap fuarları düzenlendi. Bu fuarlardan en büyüğü ve en kapsamlısı her zamanki gibi **"27. İstanbul Kitap Fuarı"**ydı. TÜYAP ve Türkiye Yayıncılar Birliği tarafından TÜYAP Fuar ve Kongre Merkezi'nde 1–9 Kasım tarihleri arasında düzenlenen fuarı, 323 bin okur ziyaret etmiş. ***"1968: 40 Yıl Önce, 40 Yıl Sonra"*** temasıyla düzenlenen İstanbul Kitap Fuarı'na, 550 yayınevi ve sivil toplum kuruluşu katıldı; panel, söyleşi, konser, şiir-dinletileri ve çocuk etkinlikleri gibi 282 kültür etkinliğinde ve imza günlerinde 750 yazar okurlarıyla bir araya geldi. Geçen yılın önemli bir diğer kitap fuarı da yine Tüyap ve Türkiye Yayıncılar Birliği işbirliği ile Uluslararası İzmir Fuar Alanı'nda düzenlenen **"13. İzmir Kitap Fuarı"** oldu. 19–27 Nisan tarihleri arasında fuarı toplam 225 bin kitapsever ziyaret etmiş.

Eylül Fuar 2008 yılında **"Ankara Kitap Fuarı"**nın 2.sini gerçekleştirdi. Atatürk Kültür Merkezi'nde 22–30 Mart tarihleri arasında, Kütüphaneciler Derneği, Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın desteğiyle organize edilen fuara yaklaşık iki yüzü aşkın yayınevi ve kitapevi katıldı. Fuarda kukla sanat atölyesi, ebru sanat atölyesi, fosil sergisi, karikatür sergisi ve Atatürk sergisi gibi etkinlikler; Sahaflar Birliği'nin eski kitaplardan oluşan koleksiyonu ve Türk Hava Kurumu'nun, uçak sergisi ayrıca ziyaretçilere sunuldu. Fuara yurt dışından ise Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, Sudan, İran, Irak ve Arnavutluk katılmıştı. Geçtiğimiz yıl içerisinde dikkat çeken bir diğer fuar da Tüyap ve Türkiye Yayıncılar Birliği işbirliği ile hazırlanan "**Bursa 6. Kitap Fuarı"** oldu. 1 Mart'ta başlayan fuar, 9 Mart Pazar akşamı saat 19.00'da sona erdi. Katılımın yoğun olduğu fuarı dokuz gün süresince 223 bin kişi ziyaret etmiş. 212 yayınevi ve sivil toplum kuruluşunun katılımıyla düzenlenen **"**Bursa 6. Kitap Fuarı**"**nda geniş bir konu yelpazesi içinde gerçekleştirilen konferans, söyleşi, panel, şiir dinletisi ve okuma saati gibi 85 kültür ve edebiyat etkinliği düzenlendi. Bu organizasyonlarda 300 yazar, sanatçı, bilim adamı, gazeteci ve politikacı konuşmacı olarak yer aldı ve yaklaşık 500 yazar okurlarıyla buluşup kitaplarını imzaladı.

2008 yılının Yahya Kemal Beyatlı'nın vefatının 50. yılı olması ve Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın bu yılı **"Yahya Kemal Beyatlı Yılı"** ilan etmesi dolayısıyla geçtiğimiz sene büyük şairle ilgili Adapazarı'ndan Gazi Antep'e, Van'dan Üsküp'e kadar birçok yerde anma toplantısı, panel, açıkoturum, konferans ve sempozyum tertip edildi. Bu etkinliklerden en büyüğü ve geniş katılımlısı ise **"Bir Medeniyeti Yorumlamak: Ölümünün 50. Yılında Yahya Kemal Sempozyumu"** adıyla *İstanbul Fetih Cemiyeti Yahya Kemal Enstitüsü, Kültür Bakanlığı, İstanbul Üniversitesi, Marmara Üniversitesi, Mimar Sinan Üniversitesi, Boğaziçi Üniversitesi* ve *Kültür Üniversitesi* tarafından ortaklaşa düzenlendi. 3–7 Kasım tarihleri arasında 31 farklı üniversiteden katılan 60'ı aşkın

akademisyen, her gün sempozyuma ev sahipliği yapan farklı bir üniversitede bir araya gelerek toplam 19 oturumda Türk Şiiri'nin bu büyük şairini tüm yönleriyle ele aldı.

Geride bıraktığımız yıl, şiir festivalleri açısından da oldukça hareketliydi. Bu yıl ilki düzenlenen **"1. Uluslararası İstanbul Şiir Festivali"**, İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin ev sahipliğinde 13–17 Mayıs tarihleri arasında gerçekleştirildi. Doğan Hızlan'ın onursal başkanı olduğu "İstanbul Şiir Festivali", 18 ayrı ülkenin ve Türkiye'nin ünlü şairleri ile ülkemiz şiir severlerini bir araya getirdi. Yürütme kurulunda *Adnan Özer, Hüseyin Öztürk, Metin Celal, Nevzat Bayhan* ve *Tuğrul Tanyol*'un bulunduğu festival, tüm kentte beş gün boyunca devam etti. Emirgan Beyaz Köşk, Yerebatan Sarnıcı, Tarık Zafer Tunaya Kültür Merkezi, Sirkeci Garı, Caferağa Medresesi, Arkeoloji Müzesi, Cemal Reşit Rey Konser Salonu ve Bakırköy Kültür Merkezi'nde yapılan etkinlikler kapanış gününde, **"Şiir Hatları Vapuru"** adlı organizasyonla sona erdi.

Elazığ'da, 1992 yılından beri geleneksel olarak düzenlenen **"Uluslararası Hazar Şiir Akşamları"**nın 6–8 Kasım 2008 tarihleri arasında 16.sı yapıldı. Azerbaycanlı şair Bahtiyar Vahapzade onuruna düzenlenen etkinlik, şairin hastalığı yüzünden katılamamış olmasına rağmen coşkuyla gerçekleştirildi. 2007 yılında da merhum Cengiz Aytmatov'un katılımıyla büyük yankı uyandıran "Hazar Şiir Akşamları", yurt içerisinden ve Türk kültür coğrafyasından şiirin ve edebiyatın pek çok seçkin isimlerini misafir ederek bir araya getiriyor.

Kültürün, sanatın ve edebiyatın sadece büyük şehirlerde değil Anadolu'nun her tarafında yaşatılmaya çalışıldığının son bir örneğini vermekte fayda var. Artık yerel yönetimler de başlarında bulundukları ilçelerin, beldelerin tarihi ve kültürel değerlerine eskisine nazaran daha çok ve bilinçli bir biçimde sahip çıkmaya çalışıyor. Geçtiğimiz yıl 9–12 Ekim tarihleri arasında Zile Belediyesi'nce düzenlenen **"Tarihi ve Kültürüyle Zile Sempozyumu"**, ifadeye çalıştığımız bilinçli olma halinin son örneklerinden. Zile'nin kültür tarihimizdeki yerini gün ışığına çıkarmak, sanat, edebiyat ve bilim alanındaki **Cahit Külebi, Mustafa Necati Sepetçioğlu** gibi şahsiyetlerini çeşitli yönleriyle tanıtmak, edebiyat, dil, eğitim, tarih, sanat tarihi, sosyoloji, müzik ve ilçede halen devam ettirilmeye çalışılan âşıklık geleneği ile ilgili her türlü maddî ve manevî kültür öğeleri belgelemek amacıyla düzenlenen sempozyuma sahasında uzman 40'tan fazla bilim ve sanat adamı katıldı.

- Dağıtılan Ödüller

2008 yılı sanat, edebiyat ve kültür alanında dağıtılan birçok ödülün sahibini bulduğu bir yıl oldu. Son dönemde birçok resmi ve özel kuruluşun düzenlemiş oldukları yarışmalar sonucunda verdikleri bu ödüller, genç şair ve yazarların yazmaya olan arzu ve iştiyaklarını arttırması bakımından da önemli. Ülkemizde yaklaşık 100 farklı isim altında dağıtılan bu ödüllerin geride bıraktığımız yıldaki sahiplerinden bir kısmını anıyoruz. **"Cumhurbaşkanlığı Kültür ve Sanat Büyük Ödülleri"** Aralık ayının 3'ünde Cumhurbaşkanı Abdullah Gül tarafından edebiyat dalında *Yaşar Kemal*'e, mimari dalında *Turgut Cansever*'e ve müzik dalında *Dr. Alâeddin Yavaşca*'ya verildi. Ödüller, Türk kültür ve sanat yaşamına önemli katkılarda bulunan, ülkenin kültür ve sanatının yücelmesine çalışan Türk vatandaşı ve yabancı uyruklu kişiler ile kurumlara, devlet adına onurlandırmak ve ödüllendirmek amacıyla, 20 Ocak 1995 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan "Cumhurbaşkanlığı Kültür ve Sanat Büyük Ödülü Yönetmeliği" uyarınca veriliyor.

"Eskişehir Sanat Derneği" tarafından her yıl verilen **"Yunus Emre Araştırma ödülü"** 2008 yılında şair-yazar *Mustafa Özçelik*'e verildi.**"**Varlık**"** dergisinin 75. yılı nedeniyle yoğun bir katılımın gerçekleştiği **"Yaşar Nabi Nayır Gençlik Ödülleri"**ni şiir dalında *Veysi Erdoğan*, öykü dalında ise *Burak Evren* kazandı. Geçtiğimiz yıl **"**Darüşşafaka Cemiyeti" ve Yapı Kredi Yayınları (YKY) tarafından düzenlenen **"44. Sait Faik Hikâye Armağanı"**nı, *"Gün Ortasında Arzu"* adlı kitabıyla *Behçet Çelik*'in oldu. **"2008 yılı Orhan Kemal Roman Armağanı**"na ise *Ayşegül Devecioğlu*'nun *"Ağlayan Dağ Susan Nehir"* adlı romanı değer görüldü. Armağanın Tahsin Yücel, Osman Şahin, Semih Gümüş, İnci Aral, Adnan Binyazar, Refik Durbaş ve A.i Öğütçü'den oluşan Seçiciler Kurulu, 15 Mayıs'ta toplandı ve 45 eser arasından bir seçim yaptı. Kurul, *"Ağlayan Dağ Susan Nehir"* romanını, *"Bir kültürün insanlarına yaklaşımı, kişilerini büyük bir başarıyla yaratmış olması,*

Türkçeyi kullanmadaki özeni ve yazınsal değerini göz önünde bulundurarak" bu armağana değer bulduğunu açıkladı.

Türkiye'nin en itibarlı edebiyat ödüllerinden olan **"Necatigil Şiir Ödülü',** Behçet Necatigil'in anısına ailesi tarafından 1980'den beri veriliyor. *Enis Batur "Neyin Nesisin Sen"* adlı kitabıyla **"2008 Necatigil Şiir Ödülü"**nü almaya hak kazandı. Seçici Kurul Batur'un *"Türk şiirine olduğu kadar dünya şiirine de açık bir şiirin zengin olanaklarını sunduğu"* açıklaması yaptı. "**Melih Cevdet Anday Şiir Ödülü",** şiirimizin büyük ustalarından Melih Cevdet Anday'ın anısına "Türkiye Yazarlar Sendikası" ve Milas/Ören Belediyesi işbirliğiyle 2006 yılında başlatıldı. Ödül, Ağustos'un ilk haftasında yapılan *"Ören Melih Cevdet Anday Şiir Günleri ve Kültür Şenliği"*nde sahibine veriliyor. Gülten Akın, Doğan Hızlan, Ataol Behramoğlu, Eray Canberk, Egemen Berköz, Refik Durbaş ve Enver Ercan'dan oluşan seçici kurul 2008 yılında bu ödüle *"Sahibinden Satılık"* adlı eseriyle *"Ahmet Erhan"*ı değer buldu. Antalya Büyükşehir Belediyesi ile "Antalya Kültür Sanat Vakfı" tarafından 2008 yılında 12.si verilen **"Altın Portakal Şiir Ödülü"**nün sahibi ise *"Bana Düşlerini Anlat"* adlı eseriyle *Cevat Çapan* oldu.

- Vefat Eden Şair, Yazar, Sanatkâr ve Akademisyenler

2008 yılı geldi ve geçti. Geçerken de bizden, içimizden, yüreğimizden, bedenimizden, insanîliğimizden de çok şey götürdü. Bunları götürmekle yetinmedi şairlerimizi, yazarlarımızı, eleştirmenlerimizi, sanatkârlarımızı ve akademisyenlerimizi bizden aldı da götürdü. Geçtiğimiz yıl, aramızdan ayrılan sanat, edebiyat ve kültür adamlarımız açısından da çok büyük ve acı dolu bir yıl oldu. Ama değerlendirmemizin başında da ifade ettiğimiz gibi onlar sadece madde itibarîyle aramızdan ayrıldı. Yazmış oldukları her eser, imzaları bulunan her şiir, sahneledikleri her tiyatro, ortaya koymuş oldukları her ilmî fikir, tarih boyunca nesilden nesile aktarılarak bugüne kadar gelen Türk kültürüne eklemlenerek var olmaya devam edecek.

Aşağıya bir kısmının isimlerini yazacağımız hepsi birbirinden kıymetli sanat ve ilim "değer"lerimizi rahmet ve saygıyla anıyor; sanat, edebiyat, kültür ve fikir hayatımıza yapmış oldukları ölümsüz katkılardan ötürü minnetle aziz ruhları önünde eğiliyoruz:

- Cengiz AYTMATOV (12 Aralık 1928 / 10 Haziran 2008)
- Fazıl Hüsnü DAĞLARCA (26 Ağustos 1914 / 15 Ekim 2008)
- İlhan BERK (1916 / 28 Ağustos 2008)
- Erdem BAYAZIT (1939 / 6 Temmuz 2008)
- Dilaver CEBECİ (1943 / 28 Mayıs 2008)
- Metin AND (17 Haziran 1927 / 1 Ekim 2008)
- Şükrü ELÇİN (1912 / 27 Ekim 2008)
- Ali PÜSKÜLLÜOĞLU (1 Ocak 1935 / 26 Haziran 2008)
- Fethi NACİ (3 Nisan 1927 / 23 Temmuz 2008)
- Suna PEKUYSAL (1933 / 22 Temmuz 2008)